

Faunabeheerplan Roek Drenthe 2023-2028

Stichting Faunabeheereenheid Drenthe
Postbus 715
9400 AS Assen

Vastgesteld door het bestuur van de Faunabeheereenheid op 25-01-2023.

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Wetgeving en beleid.....	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Rijksbeleid en wetten	4
2.2.1	Verboden en afwijkingen Wet natuurbescherming	4
2.2.2	Wettelijke belangen voor verlenen van ontheffing, geven van opdracht of vrijstellingen door de provincie	6
2.3	Provinciaal beleid en regelgeving.....	6
2.3.1	Natuurvisie 2021	6
2.3.2	Voormalige Verordening vrijstelling grondgebruiker.....	6
2.3.3	Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018	7
2.3.4	Beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe	8
2.3.5	Belastingverordening Provincie Drenthe	9
3	Soortbeschrijving.....	10
4	Populatiegrootte en –ontwikkeling.....	11
4.1	Nederland	11
4.2	Drenthe.....	12
5	Ontwikkeling schade aan belangen.....	14
6	Middelen en maatregelen ter voorkoming van schade	16
7	Handelingen in voorgaande jaren	17
8	STAAT VAN INSTANDHOUDING.....	19
8.1	Inleiding	19
8.2	Criteria voor beoordeling van de staat van instandhouding.....	19
8.3	Beoordeling staat van instandhouding roek in Drenthe	20
8.4	Invloed jacht en overig faunabeheer op staat van instandhouding.....	22
9	Monitoring.....	24
9.1	Populatieontwikkeling en tellingen.....	24
9.2	Schade aan gewassen.....	24
9.3	Gedode roeken.....	24
10	Beheer 2023-2029	25
10.1	Doelstelling.....	25
10.2	Afbakening.....	25
10.3	Onderbouwing beheermaatregelen.....	25

1 INLEIDING

Met uitzondering van een zeer grote schade aan bloembollen in 2017 bleef tot en met 2020 de getaxeerde schade door roeken in Drenthe beperkt tot een jaarlijks bedrag van in totaal minder dan € 25.000. In het voorjaar van 2021 steeg de schade in de provincie echter explosief, met name in net gezaaide of ontkiemende mais. De totale getaxeerde schade in 2021 en ook weer in 2022 was rond de € 250.000. De enorme toename van de schade aan gewassen en de grote toename van het aantal aan individuele grondgebruikers verstrekte ontheffingen voor aan verjaging ondersteunend afschot zijn de aanleiding voor dit Faunabeheerplan. De Faunabeheereenheid zal een ontheffing aanvragen voor aan verjaging ondersteunend afschot om de schade aan gewassen te beperken. De Faunabeheereenheid zal dan bij optredende of dreigende schade grondgebruikers machtigen om gebruik te maken van de ontheffing. Daarmee kan snel worden gehandeld en zijn de administratieve lasten beperkt.

Risico's voor de volksgezondheid, ten gevolge van lawaaihinder door roekenkolonies, kunnen ook aanleiding zijn voor maatregelen tegen roeken. Dit speelt evenwel vooral lokaal in de bebouwde kom en de provincie heeft in de nota 'Natuurvisie. Gastvrije natuur 2040' aangegeven dat de gemeenten hier een rol hebben (Provincie Drenthe 2021). Dit Faunabeheerplan blijft beperkt tot het wettelijk belang voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, hier specifiek net gezaaide mais.

De kern van dit faunabeheerplan is hoofdstuk 10, waar het gewenste beheer van de roek, in de vorm van aan verjaging ondersteunend afschot, wordt beschreven.

Alle wildbeheereenheden van Drenthe zijn gehoord omtrent dit Faunabeheerplan. Dit heeft niet geleid tot wijziging in het plan. Op woensdag 25 januari 2023 heeft het bestuur van de Faunabeheereenheid het Faunabeheerplan Roek vastgesteld.

2 WETGEVING EN BELEID

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen wet- en regelgeving en beleid gericht op faunabeheer en organisatie van faunabeheereenheden aan de orde. In het Natuurpact tussen het rijk, in de persoon van de staatssecretaris van Economische Zaken, en de provincies is geregeld dat de bevoegdheid voor faunabeheer overgaat naar de provincies (Provincie Drenthe 2014, Interprovinciaal Overleg 2015). Dit faunabeheerplan wordt van kracht onder de Wet natuurbescherming. Bij deze wet hoort één Algemene Maatregel van Bestuur: het Besluit natuurbescherming, en één ministeriele regeling: de Regeling natuurbescherming. De Regeling Natuurbescherming bevat procedurele regels voor faunabeheereenheden en voorschriften voor de inhoud van faunabeheerplannen. Deze voorschriften voegen niets toe aan de gedetailleerde voorschriften voor faunabeheerplannen zoals opgenomen in de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 (zie Bijlage 2).

2.2 Rijksbeleid en wetten

2.2.1 Geschiedenis

Van 1942 tot 1965 organiseerde de Plantenziektkundige Dienst de bestrijding van roeken in Nederland. De eerste jaren betaalde de Plantenziektkundige Dienst een premie voor ieder gedode roek en later betaalde de dienst de helft van de kosten van het uitstoten van nesten. Een zeer brute methode was om de roeken, als ze net jongen hadden, gedurende één of meer dagen van zonsopgang tot minstens 1 uur na zonsondergang (ook wel 24 uur), liefst tijdens een koude periode, onafgebroken van de nesten te houden. De pas geboren jongen gingen dan door onderkoeling dood (Feijen 1976).

Tot 10 augustus 1977 was de roek onder de Jachtwet 1954 'schadelijk wild'. Grondgebruikers mochten het hele jaar roeken doden ter voorkoming van schade aan gewassen (Bil 1978). In 1977 verviel bij wijziging van de Jachtwet deze mogelijkheid. Een gevolg daarvan was dat grondgebruikers vanwege schade aan gewassen een beroep konden doen op het Jachtfonds, opgevolgd door het Faunafonds. Vooral in Drenthe liep de uitgekeerde schade snel op, tot 40.400 gulden in 1980. De minister van Landbouw besloot tot afgifte van vergunningen ex artikel 53 Jachtwet aan ruim honderd personen in Drenthe: 124 in 1980 en 116 in 1981 (Leever 1982). In 1980 werden op basis van deze vergunningen in Drenthe 1.074 roeken geschoten.

2.2.2 Verboden en afwijkingen Wet natuurbescherming

Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming gaat over de bescherming van plant- en diersoorten. Hier is het beschermingsregime voor vogels van de Vogelrichtlijn relevant. Afwijken van het beschermingsregime kan alleen indien dit nodig is vanwege limitatief in de wet opgesomde redenen en onder bepaalde voorwaarden.

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn beschermd. De verbodsbepalingen ter bescherming van deze vogels (verkort weergegeven in het kader hieronder) staan in artikel 3.1 Wet natuurbescherming.

- Het is verboden om opzettelijk vogels te doden of te vangen.
- Het is verboden om opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben.
- Het is verboden vogels opzettelijk te storen.
- Het verbod om opzettelijk te storen, geldt niet als het storen niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort.

Zorgplicht

Naast de verboden handelingen, zoals genoemd in het kader hierboven, kent de Wet natuurbescherming de zorgplicht voor alle soorten dieren, planten en hun directe leefomgeving (artikel 1.11). Het uitgangspunt van deze zorgplicht is dat iedereen alle handelingen die een nadelig effect zouden kunnen hebben op dieren en planten achterwege laat, of deze nadelige effecten zoveel mogelijk beperkt.

Verder is het op grond van art. 2.1 Wet dieren verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen. Dat geldt ook voor in het wild levende dieren.

Afwijkingen van het beschermingsregime

De bescherming van in het wild levende dieren is niet absoluut: voor in de Wet natuurbescherming genoemde belangen kan er onder voorwaarden van het beschermingsregime worden afgeweken. Bij vogels is het een voorwaarde voor ontheffing dat de toegestane activiteiten niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding (zie hoofdstuk 8).¹ Een andere voorwaarde is het ontbreken van een andere bevredigende oplossing.

Criterium 'staat van instandhouding'

De staat van instandhouding is een belangrijk criterium voor het verlenen voor het verlenen van ontheffingen. De provincie is daarvoor bevoegd gezag. In hoofdstuk 2 'Provincie' komt de staat van instandhouding dus ook aan de orde.

De staat van instandhouding van een soort wordt volgens de Wet natuurbescherming als gunstig beschouwd indien:²

1. uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin deze voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en
2. het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
3. er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

De drie aspecten van de staat van instandhouding zijn dus populatie, verspreidingsgebied en habitat.

¹ Artikel 3.3 vierde lid onderdeel c Wet natuurbescherming.

² Artikel 1.1 eerste lid Wet natuurbescherming.

In de in 1979 gepubliceerde Vogelrichtlijn staat in artikel 13 dat toepassing van de krachtens die richtlijn getroffen maatregelen niet mag leiden tot verslechtering van de huidige staat van instandhouding van de vogels die beschermd zijn krachtens artikel 1 van de richtlijn.³ Het verlenen van een ontheffing is zo'n maatregel. De term 'huidige' staat voor het jaar 1981, het jaar van het in werking treden van de Vogelrichtlijn (Bastmeijer 2018, Freriks 2021).

2.2.3 Wettelijke belangen voor verlenen van ontheffing, geven van opdracht of vrijstellingen door de provincie

Gedeputeerde staten kunnen met het oog op beheer van beschermde vogels ontheffing verlenen ten gunste van de volgende belangen:⁴

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- voor het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna.

In dit faunabeheerplan gaat het om het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, specifiek net ingezaaide mais.

2.3 Provinciaal beleid en regelgeving

2.3.1 Natuurvisie 2021

In 2021 stelde Provinciale Staten de nota 'Natuurvisie. Gastvrije natuur 2040' vast, als opvolger van het Flora- en faunabeleidsplan 2014. Het beleid voor het beperken van schade en overlast veroorzaakt door in het wild levende dieren veranderde daarbij niet. Het beleid van de provincie is gericht op een goede balans tussen de opdracht om de soorten duurzaam in stand te houden en het op een maatschappelijk aanvaardbaar niveau houden van schade en overlast. Een uitgangspunt daarbij is dat het doden van dieren het laatste middel is, als er geen andere oplossing, zoals weren of verjagen, gevonden kan worden.

2.3.2 Voormalige Verordening vrijstelling grondgebruiker

Op basis van de Verordening vrijstelling grondgebruiker was in Drenthe in de periode 2005-2016 aan verjaging ondersteunend afschot van roeken toegestaan van 15 maart tot en met 31 oktober, ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen. De verordening maakte ook opzettelijk verstoren door grondgebruikers mogelijk. Deze verordening is beëindigd per 31 december 2016, vanwege het in werking treden van de Wet natuurbescherming. Daarna was afschot van roeken niet meer toegestaan, maar het opzettelijk verstoren is opgenomen in de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018, hoewel in de Wet natuurbescherming opzettelijk verstoren van vogels niet meer verboden is als dat niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. De provincie heeft de vrijstelling voortgezet in de provinciale verordening, omdat voor het vrijstellen van schade

³ Zie de actuele lijst Vogels van de Europese Unie:

https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/eu_species/index_en.htm

⁴ Artikel 3.3 vierde lid onderdeel b Wet natuurbescherming

veroorzakende diersoorten als bedoeld in artikel 3.15, derde lid, Wet natuurbescherming een minder zware eis geldt dan het criterium staat van instandhouding. Voor een vrijstelling geldt immers slechts dat de dieren niet in hun voortbestaan worden bedreigd. Om een discussie over de mate van de verstoring (is deze van wezenlijke invloed of niet?) in de praktijk te voorkomen, zijn de vogelsoorten uit de Verordening vrijstelling grondgebruiker, waaronder de roek, aangewezen in bijlage VI van de provinciale verordening.

2.3.3 Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018

De roek staat op Bijlage VI van de provinciale verordening. Dit houdt in dat grondgebruikers vrijstelling hebben voor het opzettelijk verstoren van roeken op de door hen gebruikte gronden, dan wel in of aan door hen gebruikte opstallen, ter voorkoming van in het lopende of daarop volgende jaar dreigende schade aan gewassen. De vrijstelling geldt voor het verbod zoals opgenomen in artikel 3.1 vierde lid Wet natuurbescherming. De vrijstelling geldt daarmee niet voor broedkolonies, die immers beschermd zijn onder artikel 3.1 tweede lid van de wet.

In de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 worden verder gedetailleerde eisen gesteld aan faunabeheerplannen. Ook de Regeling natuurbescherming bevat (in artikel 3.32 tweede lid) regels voor de inhoud van faunabeheerplannen. Die regels van het rijk zijn herhaald en uitgebreid in de regels in de provinciale verordening, die hieronder volgen. In Bijlage 1 is aangegeven waar in dit faunabeheerplan wordt voldaan aan iedere eis aan een faunabeheerplan.

Eisen aan faunabeheerplan

Algemene eisen aan ieder faunabeheerplan.⁵

Een faunabeheerplan bevat in ieder geval de volgende gegevens:

- 1.a. de omvang van het werkgebied van het faunabeheerplan;
- 1.b. een kaart waarop de begrenzing van het werkgebied van het faunabeheerplan is aangegeven;
- 1.c. een kaart waarop de begrenzing van alle in het werkgebied van het faunabeheereenheid gelegen wildbeheereenheden is aangegeven;
- 1.d. bepalingen over de voorwaarden waaronder het mogelijk is om gebruik te maken van een aan de faunabeheereenheid verleende ontheffing op gronden van jachthouders die niet bij de faunabeheereenheid zijn aangesloten:

Aanvullende eisen met betrekking tot schadebestrijding op basis van een ontheffing:⁶

- a. een beschrijving van de wijze waarop de planmatigheid en de coördinatie van de uitvoering van schadebestrijding is gewaarborgd;
- b. kwantitatieve gegevens over de Drentse populatie van de diersoorten ten aanzien waarvan sprake is van schadebestrijding door grondgebruikers met inbegrip van verspreidingsgegevens over de aanwezigheid van de populaties in het betrokken gebied gedurende het jaar en trends van de Drentse populaties over de langere termijn;
- c. een onderbouwing van de noodzaak van schadebestrijding van de in onderdeel b bedoelde diersoorten, waaronder een onderbouwing van de schade aan de belangen als bedoeld in artikel 4.16, tweede lid;

⁵ artikel 4.19 provinciale verordening

⁶ Artikel 4.21 provinciale verordening.

- d. een beschrijving van de mate waarin de in onderdeel c bedoelde belangen in de 6 jaren voorafgaand aan het ter goedkeuring indienen van het faunabeheerplan zijn geschaad;
- e. per diersoort en gewas een beschrijving van de handelingen die in de 6 jaren voorafgaand aan het ter goedkeuring indienen van het faunabeheerplan, zijn verricht om het schaden van de in onderdeel c⁷ bedoelde belangen te voorkomen, alsmede, voor zover daarover redelijkerwijs kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn, een beschrijving van de effectiviteit van die handelingen;
- f. een beschrijving van de gunstige staat van instandhouding en hoe deze gewaarborgd wordt;
- g. per diersoort een beschrijving van de aard, omvang en noodzaak van de handelingen die zullen worden verricht om de schade zoals bedoeld in onderdeel c te voorkomen dan wel te beperken;
- h. voor zover daarover kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn, een onderbouwde inschatting van de verwachte effectiviteit van de in onderdeel g bedoelde handelingen;
- i. een beschrijving van de wijze waarop de effectiviteit van de voorgenomen handelingen zal worden bepaald;
- j. een beschrijving van de plaatsen in het werkgebied van de faunabeheereenheid waar en de perioden in het jaar waarin de in onderdeel g bedoelde handelingen zullen plaatsvinden;
- k. bepalingen over de voorwaarden waaronder het mogelijk is om gebruik te maken van een aan de faunabeheereenheid verleende ontheffing op gronden van jachthouders die niet bij de faunabeheereenheid zijn aangesloten;
- l. per beheermaatregel een aanduiding welk wettelijk belang, zoals uiteengezet in artikel 3.3, vierde lid, en 3.8, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming, deze activiteit dient, waarbij wordt aangegeven of sprake is van het behartigen van een publiek belang dan wel een privaat belang en welke organisaties hierbij belanghebbend zijn;
- m. een gestructureerd plan waarin de inzet van passende en doeltreffende preventieve maatregelen wordt beschreven waarmee schade wordt voorkomen.

2.3.4 Beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe

In hoofdstuk 5 van de Beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe zijn de eisen opgenomen die bepalen in welke gevallen er recht bestaat op een tegemoetkoming voor faunaschade en hoe hoog deze tegemoetkoming is. De provincies hebben de uitvoering van deze beleidsregels gemandateerd aan BIJ12.

Aangezien net gezaaide of kiemende mais tot de kwetsbare gewassen behoort, zoals gedefinieerd in de provinciale beleidsregels, wordt van de grondgebruiker verlangd dat hij een aantal van de in de Handreiking Faunaschade (Oord 2012) en Faunaschade Preventiekit Module Kraaiachtigen⁸ voor deze gewassen genoemde maatregelen heeft genomen of eventueel andere maatregelen, waarvan het gebruik vooraf schriftelijk aan BIJ12 is voorgelegd en BIJ12 daarmee heeft ingestemd.⁹ In de provinciale beleidsregels is ook bepaald dat een grondgebruiker alleen in aanmerking komt voor een tegemoetkoming als hij een ontheffing aanvraagt bij de provincie, zodat een uitvoerder kan overgaan tot aan verjaging ondersteunend afschot als de provincie een ontheffing verleent.

⁷ Per abuis staat hier in de verordening 'onderdeel b'

⁸ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/schade-voorkomen/module-kraaiachtigen/>

⁹ Toelichting op de artikelen 5.3 t/m 5.5 Beleidsregels Wet natuurbescherming provincie Drenthe

Het eigen risico is gesteld op 5% van de getaxeerde schade met een minimum van € 250,- per bedrijf per meldingsjaar. Dit betekent dat een eigen risico van € 250,- berekend wordt over het totale aantal aanvragen van een grondgebruiker per jaar, tot een bedrag van € 5.000,- is getaxeerd. Boven dit bedrag zal 5% van de getaxeerde schade als eigen risico berekend worden. Om de administratieve lasten te beperken worden tegemoetkomingen die lager zijn dan € 50,- niet uitgekeerd.

2.3.5 Belastingverordening Provincie Drenthe

Een grondgebruiker moet € 300,- leges betalen voor het in behandeling nemen van een aanvraag voor tegemoetkoming voor faunaschade. De betaalde leges worden terugbetaald wanneer de aanvraag voor tegemoetkoming wordt goedgekeurd.

3 SOORTBESCHRIJVING

Roeken hebben een voorkeur voor half-open agrarisch cultuurlandschap. De roek broedt in kolonies. Vanuit de broedkolonies worden voedselvuchten naar graslanden en akkers in de omgeving gemaakt. 's Zomers gebruiken de dieren overwegend dierlijk voedsel, buiten de broedtijd wordt dit aangevuld met plantaardig materiaal (Feijen 1976). Regenwormen en zaden vormen een belangrijk deel van hun voedsel (Glutz von Blotzheim & Bauer 1993).

Ze zoeken de broedkolonies al vanaf eind januari op. Roeken broeden een keer per jaar en leggen in april of begin mei drie tot zes eieren. Tot eind juni zijn er jongen in het nest. De eerste tijd na het uitvliegen is er nog binding met de kolonies. In augustus en september gaan de jongen uitzwermen en zijn de roeken minder aan de kolonie gebonden.

In Nederland broedende roeken zijn grotendeels standvogels, maar een deel van de jonge vogels trekt naar Engeland. In de winter, vanaf oktober tot april, is er sprake van aanvulling met vogels uit Oost-Europa.¹⁰ In deze periode verblijven de grootste aantallen roeken in ons land.

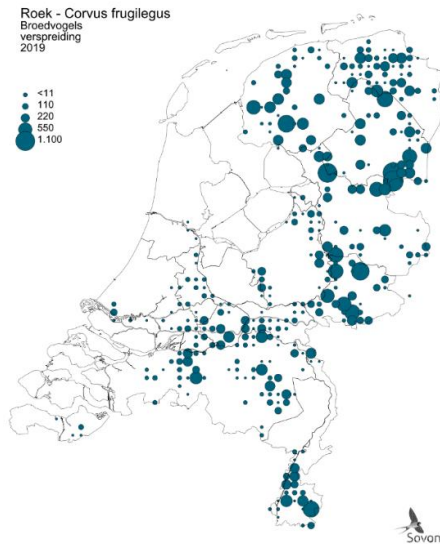
Dit faunabeheerplan beperkt zich tot maatregelen in de periode 15 april tot en met 15 juli. In deze periode verblijven er geen roeken die in het verre buitenland broeden in Drenthe. Daarom laten we de roek buiten de broedtijd buiten beschouwing.

¹⁰ www.vogeltrekatlas.nl

4 POPULATIEGROOTTE EN –ONTWIKKELING

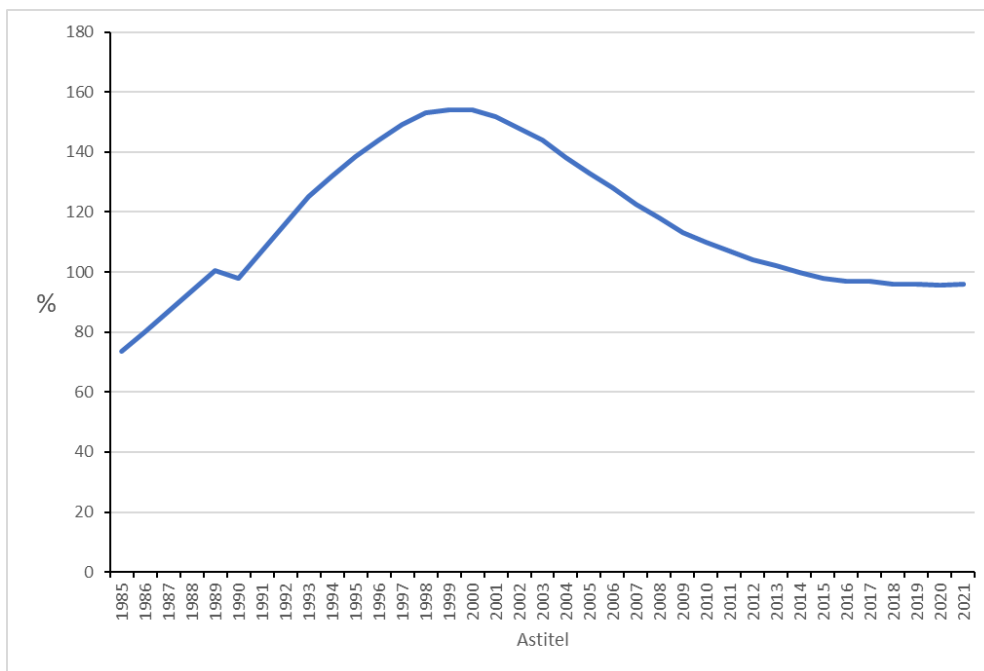
4.1 Nederland

De roek is een algemeen voorkomende broedvogel, met uitzondering van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland, waar de roek schaars is (figuur 1).

Figuur 1. Aantal broedpaar roeken per 5x5 km-hok in Nederland 2019 (bron: Sovon, website)

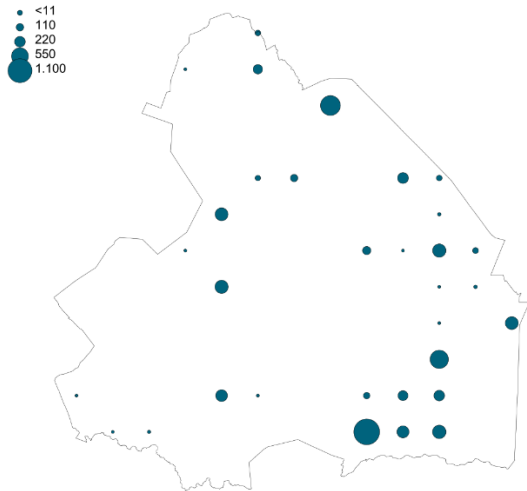
Na een sterke stijging in de jaren tachtig en negentig nam het aantal in Nederland broedende roeken sinds 2002 weer af (figuur 2). Toch zijn er tegenwoordig nog aanzienlijk meer roeken in ons land dan begin jaren tachtig.

Figuur 2. Trendlijn van de roek als broedvogel in Nederland 1985-2021 (bron: Sovon, website)

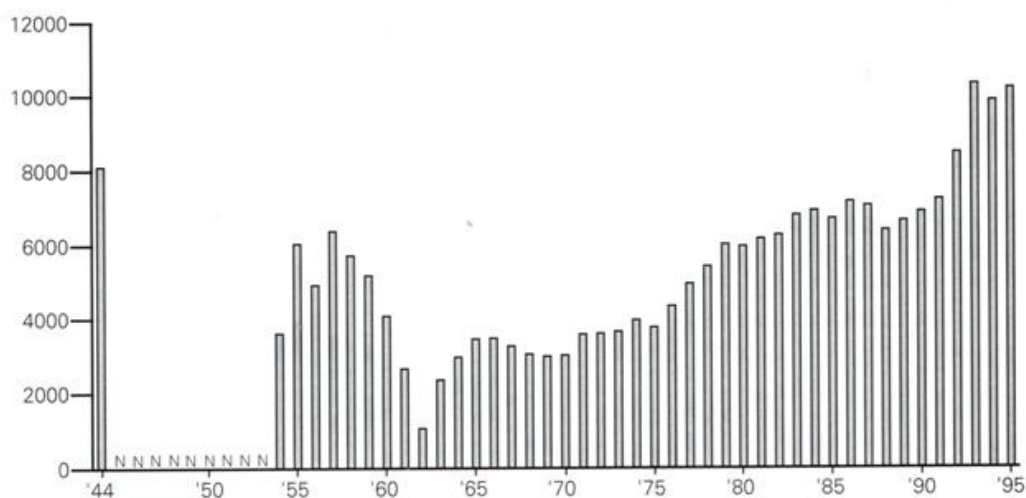
4.2 Drenthe

De roek broedt verspreid in Drenthe maar komt lang niet overal in de provincie voor. Broedkolonies zijn tegenwoordig vooral aanwezig in het oosten van de provincie, langs de Hondsrug en bij Coevorden (figuur 3).

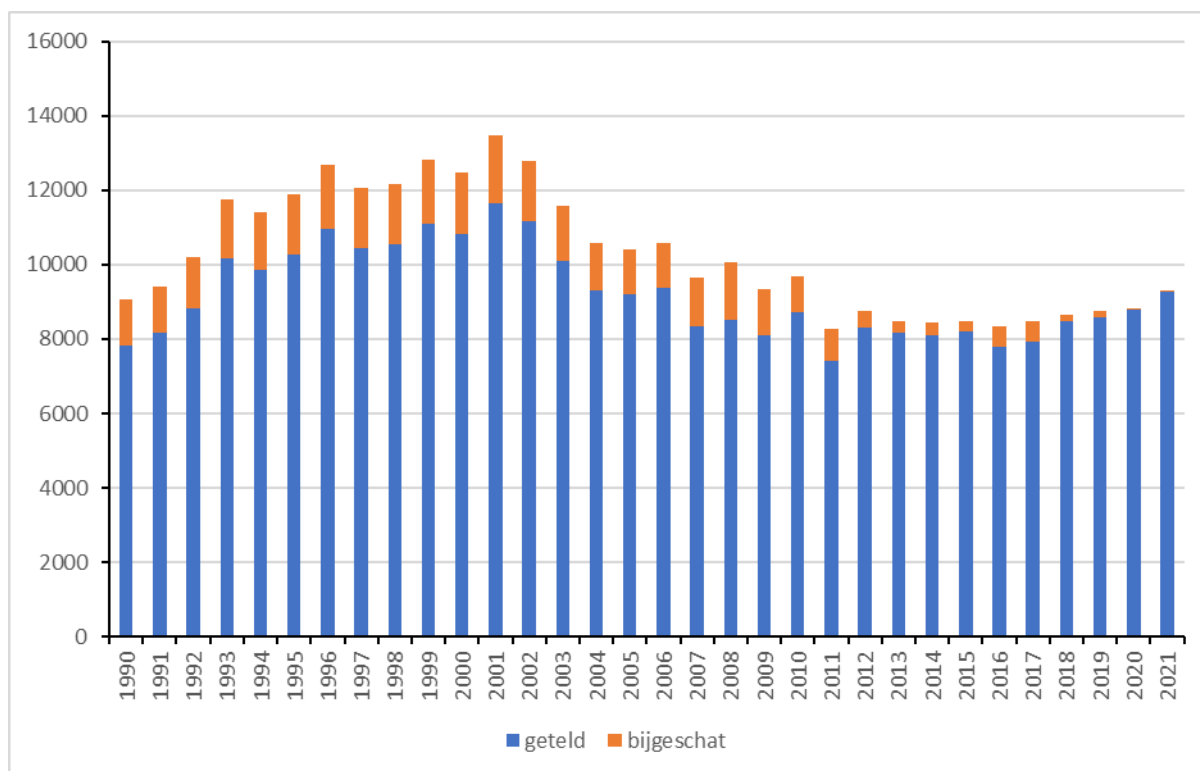

Figuur 3. Aantal broedpaar roeken per 5x5 km-hok in Drenthe 2019 (bron: Sovon, website)

Het aantal in Drenthe broedende roeken bereikte een dieptepunt in de jaren zestig (figuur 4), door bestrijdingsmiddelen en intensieve georganiseerde bestrijding, ook in de broedkolonies. De georganiseerde bestrijding stopte in 1965 en in 1969 werd een aantal zeer giftige en persistente bestrijdingsmiddelen (aldrin, dieldrin, heptachloor en methykwik), waarmee zaad werd behandeld, verboden en daarna ging het weer beter met de roek. In het begin van de jaren tachtig waren er circa 6.000 broedpaar roeken in Drenthe (Schoppers 2004 en zie figuur 4). Na 2002 begon het aantal broedende roeken eerst wat af te nemen met een stabilisatie sinds 2011, die lijkt over te gaan in een lichte toename (figuur 5). Nu zijn er circa 9.000 broedpaar in de provincie, aanzienlijk meer dan begin jaren tachtig.

Figuur 4. Trend van het aantal broedparen roeken in Drenthe 1944-1995 (bron: van den Brink e.a. 1996).

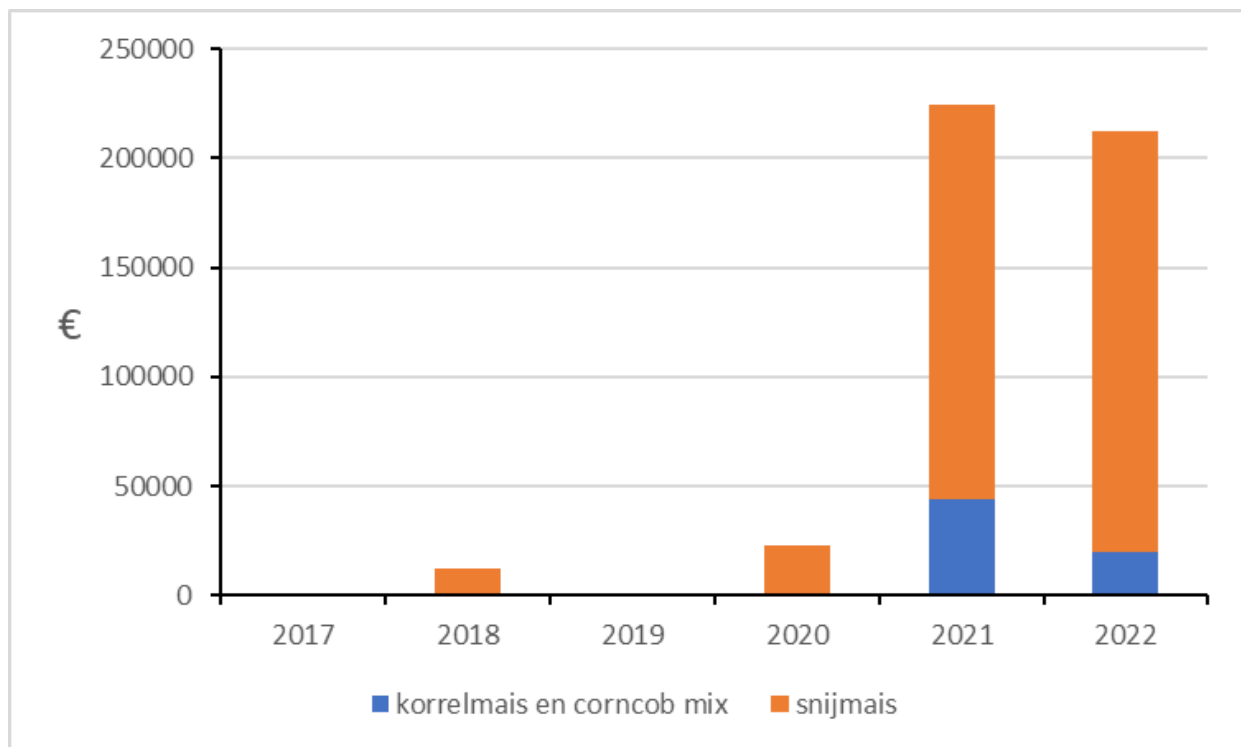

Figuur 5. Trend van het aantal broedparen roeken in Drenthe 1990-2021 (bron: Sovon).

Naar aanleiding van afname van de roek in Drenthe sinds 2002 heeft Bureau Waardenburg (Lensink e.a. 2008) de aantalsontwikkeling van de roek in de periode 1993-2007 geanalyseerd. Op het niveau van Drenthe als geheel kwamen als verklarende factoren enkele weersomstandigheden naar voren: neerslag in het voorjaar en neerslag en temperatuur in de eerste zomermaanden. Op het niveau van Drenthe als geheel bleek afschot naast weer geen significante factor, maar dat was wel het geval in twee regio's, namelijk Coevorden en Hogeveen. Lensink e.a. (2008) wezen op het hoge afschot in de regio Coevorden, waar in de periode 1993-2006 in totaal 1.560 roeken zijn afgeschoten.

5 ONTWIKKELING SCHADE AAN GEWASSEN

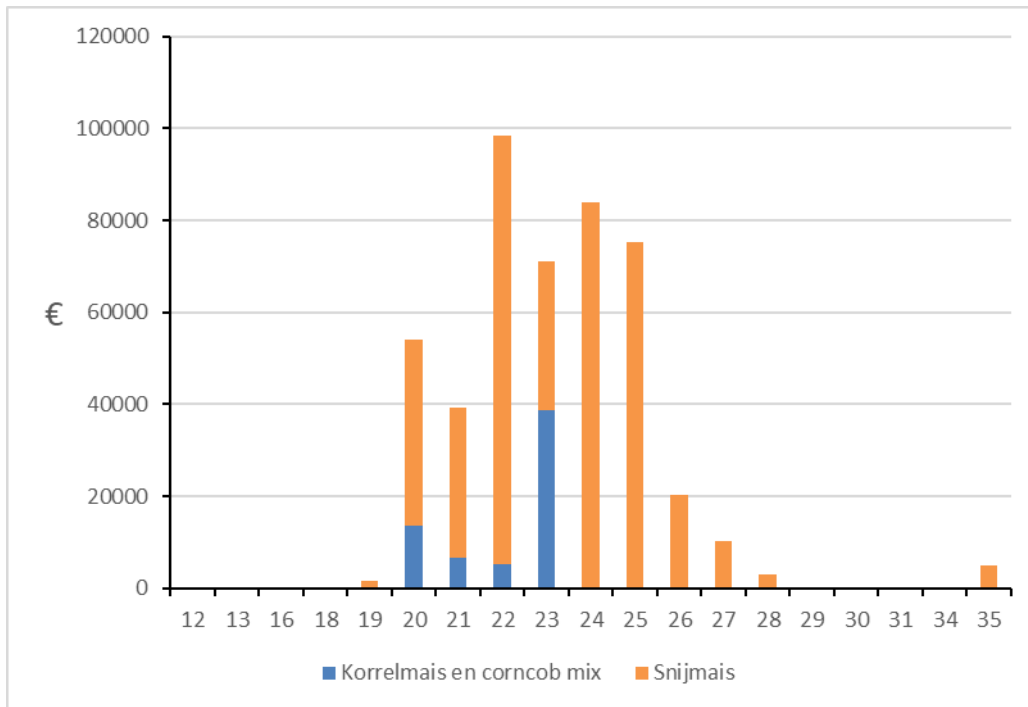
Omdat de roek krachtens de toenmalige Verordening vrijstelling grondgebruiker tot 1 januari 2017 was vrijgesteld voor aan verjaging ondersteunend afschot, kwam schade door roeken niet in aanmerking voor een tegemoetkoming. Daarom meldden grondgebruikers schade door roeken tot en met 2016 over het algemeen niet. Met uitzondering van een zeer grote schade aan bloembollen in 2017 bleef in de jaren 2017-2020 de getaxeerde schade door roeken in Drenthe beperkt tot een jaarlijks bedrag van in totaal minder dan € 25.000. In het voorjaar van 2021 steeg de getaxeerde schade aan mais echter explosief. De getaxeerde schade aan mais was toen ruim € 220.000 (figuur 6). Dit herhaalde zich in het voorjaar van 2022 en is een gevolg van het verbod om Mesurol te gebruiken. Dit middel werd sinds 1971 tot in het voorjaar van 2020 gebruikt om maiszaad te behandelen, tegen vraatschade door vogels en insectenlarven, met name ritnaalden, emelten en larven van de fritvlieg.¹¹

Figuur 6. Trend van de getaxeerde schade aan mais door de roek in Drenthe (bron: <https://monitorfaunaschade.bij12.nl>)

¹¹ <https://toelatingen.ctgb.nl/nl/authorisations/185>, <https://toelatingen.ctgb.nl/nl/authorisations/16105>

De verdeling over de weken van het jaar laat duidelijk zien dat de schadegevallen voor het overgrote deel betrekking hebben op net gezaaide of ontkiemende mais (figuur 7).

Figuur 7. Seizoensverloop per week van de getaxeerde schade door roek in Drenthe 2020-2022 (bron: BIJ12).

In de jaren 2020, 2021 en 2022 is schade aan mais veroorzaakt door roeken getaxeerd in de meeste Drentse WBE's, verspreid over de hele provincie (tabel 1, in combinatie met bijlage 2).

Tabel 1. Getaxeerde schade aan mais door roeken per WBE (bron: BIJ12)

WBE	2020	2021	2022
Artemis	0	11.193	10.344
Bargerveld	0	24.633	91
De Dalgronden	8.501	55.926	12.235
De Drie Marken	0	21.492	4.006
De Grensstreek	0	25.813	52.816
De Lebbestaak	0	28.784	0
Diana	0	0	0
Drents Diep en Aa	0	0	2.678
Havelte e.o.	0	12.095	9.485
Hondsrugveld	0	0	33.038
Kerspel Dalen	0	34.472	41.807
Koekange-Ruinerwold	0	6.151	22.545
Mars- en Westerstream	0	1.299	1.558
Noordenveld	0	0	20.820
Scholtensveld	0	0	1.294
Van Echtensmorgenland e.o.	14.088	5.148	0
Totaal	22.589	227.005	212.716

6 MIDDELEN EN MAATREGELEN TER VOORKOMING VAN SCHADE

In Bijlage VII van de provinciale verordening staan de visuele en akoestische werende en verjagende middelen (zoals vogelverschrikkers, opgehangen dode vogels, vlaggen, linten, ballonnen, vliegers, afweerpistolen en knalapparaten) beschreven die kunnen worden ingezet om gewasschade door roeken te voorkomen. Zowel visuele als akoestische middelen werken maar gedurende een korte periode. Daarna wennen roeken er aan. Door deze middelen af te wisselen wordt de effectiviteit verhoogd en gewenning zoveel mogelijk voorkomen. Verjagingsmethoden in combinatie met afschot werken effectiever en voorkomen gewenning (Lensink e.a. 2014, Månsson 2017, Tracey e.a. 2017, Buij e.a. 2018). Naast de effectiviteit bepalen financiële aspecten en de tijd die een methode vergt, of toepassing van werende of verjagende middelen een bevredigende andere oplossing is. De inspanning door de grondgebruiker en de kosten dienen redelijk en billijk te zijn en in verhouding te staan tot de effectiviteit. Het Louis Bolk Instituut meldt dat agrariërs ervaren dat visuele en akoestische middelen redelijk werken tegen kraaien en kauwen, mits regelmatig verplaatst en gecombineerd met teelttechnische maatregelen. De afweer van roeken vraagt een heel wat grotere inspanning. Voor deze vogels werkt een afschrikingsmethode meestal maar 2 tot 3 dagen (van Eekeren 2000). De praktijk in Drenthe leert dat weren en verjagen van roeken onvoldoende werkt.

In Bijlage VII van de provinciale verordening wordt ook zaadbehandeling genoemd als middel om gewasschade door roeken te voorkomen. Lange tijd is hiervoor het middel Mesurol gebruikt, maar het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden trok in januari 2020 de registratie van Mesurol FS in, met een opgebruikdatum tot 3 april 2020. Zaden die vóór 3 april 2020 met Mesurol waren behandeld mochten nog worden uitgezaaid.

Het Louis Bolk Instituut heeft al in 1999 een veldproef gedaan naar alternatieven voor Mesurol, om schade door zwarte kraaien, kauwen roeken aan biologisch geteelde mais te voorkomen (van Eekeren 2000, van Eekeren & de Visser 2002). De conclusie van de proef was dat teelttechnische maatregelen, gecombineerd met afweermiddelen die regelmatig verplaatst worden, tegen kraaien en kauwen wel werken. Tegen roeken hadden alternatieve zaadbehandelingsmethoden geen effect, terwijl in de veldproef de effectiviteit van Mesurol tegen schade door roeken werd bevestigd.

In 1981 onderzocht Leever (1982) in Drenthe en aangrenzend Groningen de effectiviteit van methoden om roeken te verjagen. Het was zijn bedoeling om roeken op net ingezaaide akkers te onderzoeken. In de praktijk bleek het echter te moeilijk om voldoende groepen op akkers te vinden. Daarom werden uiteindelijk roeken op net gemaaid grasland onderzocht. Afschot en de geschoten roeken op het perceel neerleggen had het meeste effect en dan bleven de roeken de gehele controleperiode van 4 dagen weg. De andere onderzochte middelen (gaskanon, flietsmolen en afspelen van angstkreten) waren minder effectief. Omdat dit onderzoek op grasland is uitgevoerd, heeft het voor dit Faunabeheerplan minder zeggingskracht dan in de in de vorige alinea beschreven veldproef van het Louis Bolk Instituut.

7 HANDELINGEN IN VOORGAANDE JAREN

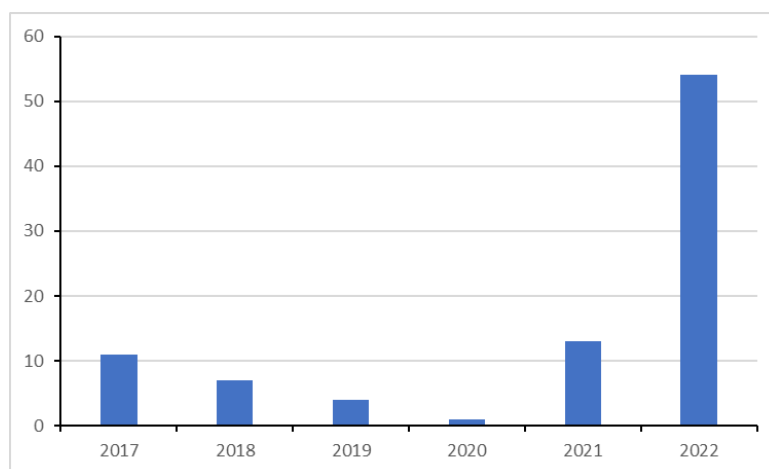
In artikel 4.21 onderdeel 3 van de provinciale verordening is bepaald dat in een faunabeheerplan de handelingen worden beschreven die zijn verricht in de voorgaande 6 jaren om schade te voorkomen. Waar schade dreigde, zijn roeken geweed met werende maatregelen en door verjaging. Het aantal werende en verjagende maatregelen is in 2021 en vooral in 2022 sterk gestegen (tabel 2). Verjaging is op grond van de toenmalige Verordening vrijstelling grondgebruiker en aansluitend een vrijstelling in de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe sinds 2005 niet verboden.

Tabel 2. Toegepaste werende en verjagende maatregelen tegen roeken in Drenthe (bron: SRS)

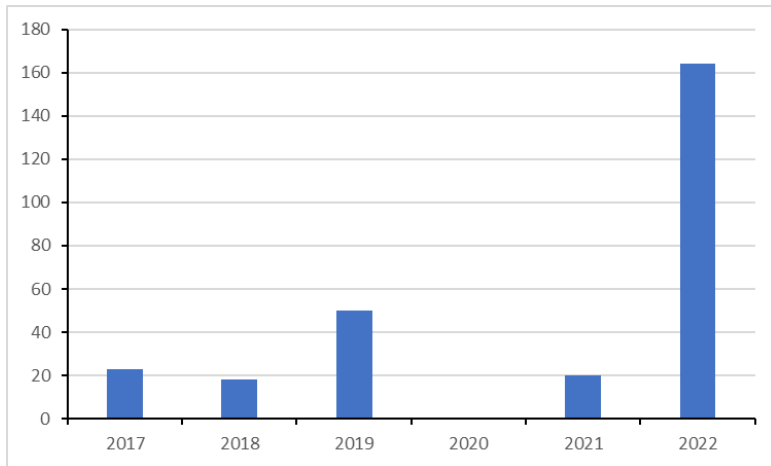
Middel	2018	2019	2020	2021	2022
Geweer (als akoestisch middel)	5	2		15	55
Knalapparaat					2
Nabootsing roofvogel		1			
Schriklint/koord		2	1	1	1
Stokken met linten / vlaggen					2
Verjaging overig					19
Vlaggen					1
Vogelafweerpistool					1
Vogelverschrikkers					2
Totaal	5	5	1	16	83

Tot het voorjaar van 2020 was de meest effectieve maatregel het behandelen van maiszaad met Mesurol. Sinds het voorjaar van 2020 mag Mesurol niet meer worden gebruikt. Andere maatregelen, zoals beschreven in Bijlage VII van de provinciale verordening hebben onvoldoende gewerkt. Daardoor is in 2021 de schade aan net gezaaide en kiemende mais explosief gestegen (zie hoofdstuk 5).

Na 2016 was er in Drenthe geen vrijstelling meer voor aan verjaging ondersteunend afschot van roeken. Wel zijn na 2016 nog roeken gedood op basis van ontheffingen verleend aan individuele grondgebruikers. Het aantal verleende ontheffingen nam in 2022 sterk toe (figuur 8). In dat jaar zijn 164 roeken afgeschoten (figuur 9): 3,0 per verleende ontheffing.

Figuur 8. Trend van aantal aan individuele grondgebruikers verleende ontheffingen voor aan verjaging ondersteunend afschot van roeken in Drenthe

Figuur 9. Aantalsontwikkeling van afschot van roeken in Drenthe.

8 STAAT VAN INSTANDHOUDING

8.1 Inleiding

In artikel 3.3 vierde lid onderdeel c van de Wet natuurbescherming is bepaald dat een ontheffing niet mag leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van een populatie vogels. Hierna beoordelen wij of een ontheffing voor aan verjaging ondersteunend afschot van invloed is op de staat van instandhouding van de roek in Drenthe. Daartoe bepalen wij de actuele staat van instandhouding van de roek in Drenthe (paragraaf 8.3). Daarna beoordelen wij de invloed van het verlenen van een ontheffing hierop (paragraaf 8.4).

De staat van instandhouding is in artikel 1.1 eerste lid Wet natuurbescherming als volgt omschreven: 'effect van de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van de soort.' In de volgende paragraaf (8.2) wordt eerst toegelicht welke aspecten zijn gebruikt om de staat van instandhouding te beoordelen.

8.2 Criteria voor beoordeling van de staat van instandhouding

De staat van instandhouding van een soort wordt volgens de Wet natuurbescherming (artikel 1.1) als gunstig beschouwd indien:

1. uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin deze voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, en
2. het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en
3. er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Uit een uitspraak van de Raad van State (ECLI:NL:RVS:2021:745 d.d. 7 april 2021) volgt dat voor de bepaling van de staat van instandhouding de definitie uit artikel 1.1 van de Wet natuurbescherming maatgevend is. In dit faunabeheerplan wordt op grond van de aspecten populatie en verspreidingsgebied een conclusie over de staat van instandhouding getrokken. Om deze twee aspecten te kunnen beoordelen, is het nodig om eerst de referentiewaarden die bij de beoordeling worden gehanteerd, te bepalen.

In Nederland wordt de toestand van de aspecten in de jaren waarin de Europese richtlijnen (Vogelrichtlijn voor vogels en Habitatrichtlijn voor strikt beschermde soorten) in werking zijn getreden, gezien als de gunstige referentiewaarden voor de staat van instandhouding. De Vogelrichtlijn is in werking getreden op 7 april 1981.¹² Over het algemeen wordt daarom 1981 als referentiejaar gebruikt voor de beoordeling van de staat van instandhouding van vogels. Een voorwaarde daarbij is dat de toestand in 1981 een duurzaam voortbestaan van de vogelsoort waarborgt (Bastmeijer 2018, Freriks 2021).¹³

¹² Artikel 18 Vogelrichtlijn

¹³ Zie ook de Toelichting op de Wijziging van de Regeling Natuurbescherming d.d. 22 juni 2022 (Staatscourant 2022, nr. 19875).

Voor een nadere invulling van de elementen van de wettelijke definitie van de staat van instandhouding, gebruiken wij de richtlijnen die de Europese Commissie in 2017 heeft gepubliceerd voor de nationale rapportages ex artikel 12 Vogelrichtlijn en artikel 17 Habitatrichtlijn (DG Environment 2017a, 2017b). Omdat in de Vogelrichtlijn het begrip staat van instandhouding niet nader is omschreven, gebruiken wij voor een aantal elementen de richtlijnen voor rapportage onder de Habitatrichtlijn ook voor vogels. De Europese Commissie levert de richtlijnen, maar uiteindelijk bepaalt een lidstaat de waarden van de gunstige referentie voor het eigen land.

Uit de wettelijke formulering van de definitie van een gunstige staat van instandhouding, blijkt dat het toekomstperspectief bij de beoordeling van alle drie de aspecten dient te worden meegewogen. Dit volgt ook uit de richtlijnen van de Europese Commissie (tabel 25 in DG Environment 2017b). In deze richtlijnen wordt voor het toekomstperspectief een horizon van 12 jaar aangehouden.

8.3 Beoordeling staat van instandhouding roek in Drenthe

Het is gebruikelijk om de staat van instandhouding van een vogel apart te beoordelen als broedvogel én als niet-broedvogel (Ministerie van LNV 2006). Omdat de maatregelen van dit faunabeheerplan alleen betrekking hebben op de periode van half april tot half juli beperken we ons in dit faunabeheerplan tot een beoordeling als broedvogel.

Aspect 1: Populatie

Aspect 1 (populatiedynamische gegevens) wordt afgemeten aan omvang en aantalstrend van de populatie.

Ontwikkeling

Van belang hier is de lange termijntrend van de populatie roeken in Drenthe, i.c. vanaf 1981. Rond 1981 broedden omstreeks 6.000 paar roeken in Drenthe en de laatste vijf jaar (2017-2021) waren dat er gemiddeld omstreeks 8.800.

Toekomstperspectief

De trendlijn van de populatie roeken in Drenthe is de laatste jaren stabiel. Het lijkt uitgesloten dat de populatie de komende twaalf jaar zal dalen tot onder het niveau van 1981.

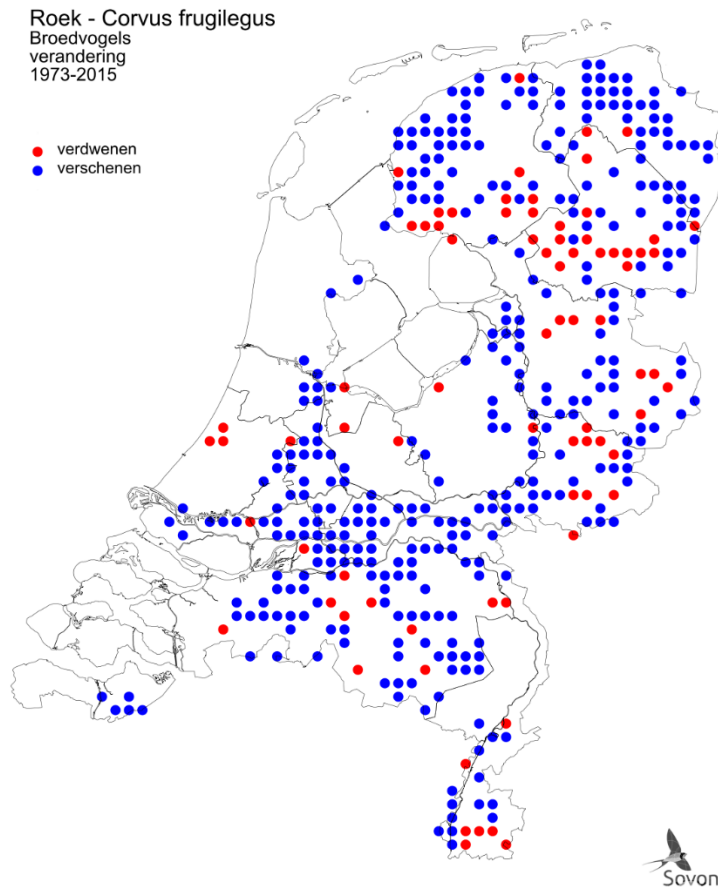
Conclusie populatie: gezien het voorgaande, beoordelen wij het aspect populatie voor Drenthe als gunstig.

Aspect 2: Verspreiding

Bij verspreiding gaat het om het actuele verspreidingsgebied van de roek vergeleken met het verspreidingsgebied omstreeks 1981. Volgens richtlijnen van de Europese Commissie dienen de lidstaten de verspreiding per 10x10 km-hok te bepalen (DG Environment 2017a).

Ontwikkeling

Gezien de beschikbaarheid van landelijke vogelatlassen met kaarten op basis van 5x5 km-hokken uit de perioden 1973-1977 en 2013-2015 vergelijken wij de kaartbeelden van die twee periodes voor een benadering van de trend in verspreiding sinds 1981. In alle provincies heeft de roek zich sinds de periode 1973-1977 uitgebreid: er zijn meer 5x5 km-hokken waar de roek is verschenen dan waar de soort is verdwenen (figuur 10).

Figuur 10. Overzichtskaart van de veranderingen in verspreiding van de roek als broedvogel tussen 1973-1977 en 2013-2015 (bron: Sovon, website)

Toekomstperspectief

De populatie van de roek in Drenthe is de laatste jaren stabiel. Het lijkt uitgesloten dat de verspreiding op het niveau van 10x10 km-hok zal afnemen tot onder het niveau van omstreeks 1981.

Conclusie verspreiding: gezien het voorgaande beoordelen wij het aspect verspreiding voor Drenthe als gunstig.

Aspect 3: leefgebied

Aspect 3 (in termen van de Wet natuurbescherming ‘habitat’) betreft het leefgebied, inclusief alle condities die een soort tijdens zijn levensloop en seizoenscyclus nodig heeft (DG Environment 2017b).

Ontwikkeling

Geschikte foerageerterreinen zijn een wezenlijk deel van het leefgebied van de roek. Roeken foerageren bijna uitsluitend in agrarisch gebied. Dat is sinds 1981 wel veranderd, maar in Drenthe nog steeds in omvang en kwaliteit niet beperkend voor de roek.

Toekomstperspectief

Roeken zijn qua leefgebied afhankelijk van het agrarisch gebied. Naar verwachting zullen de condities daar de komende twaalf jaar iets verbeteren. Het verbod op Mesurol is in feite al een verbetering.

Conclusie leefgebied: wij beoordelen het aspect leefgebied voor Drenthe als gunstig.

Totaalbeoordeling

Voor Drenthe hebben wij alle drie aspecten, inclusief hun toekomstperspectief, beoordeeld als gunstig. Hierdoor is de totaalbeoordeling voor de staat van instandhouding van de roek in Drenthe vanzelfsprekend gunstig.

	Svi Drenthe
1) Populatie	gunstig
2) Verspreiding	gunstig
3) Leefgebied	gunstig
Totaal	gunstig

Eindconclusie:

De staat van instandhouding in Drenthe is maatgevend voor de beoordeling van het effect van de in dit faunabeheerplan voorgestelde maatregelen. In Drenthe is de staat van instandhouding gunstig.

8.4 Invloed van aan verjaging ondersteunend afschot op staat van instandhouding

Aan verjaging ondersteunend afschot van een aantal roeken heeft geen negatief effect op omvang en kwaliteit van het leefgebied en ook niet op de verspreiding, in ieder geval niet op het niveau van 10x10 km-hokken, het niveau dat is voorgeschreven in de richtlijnen van de Europese Commissie (DG Environment, 2017). Daarom wordt hier alleen het effect op omvang en ontwikkeling van de populatie beschreven.

Het aan verjaging ondersteunend afschot vindt alleen plaats bij de akkers waar schade optreedt of dreigt. Wij verwachten niet dat deze maatregel zal leiden tot afname van het aantal broedparen, in ieder geval niet tot onder het niveau van begin jaren tachtig, toen er 3.000 paar minder in Drenthe waren dan nu. De staat van instandhouding zal tijdens de looptijd van dit faunabeheerplan gunstig blijven.

9 MONITORING

De provinciale verordening schrijft voor dat een faunabeheerplan gegevens bevat over handelingen, gedode dieren, schade en risico's en dierpopulaties, gebaseerd op (trend)tellingen.¹⁴ Voor een goede voorbereiding en uitvoering van planmatig en duurzaam beheer van in het wild levende dieren is deze informatie van groot belang.

In dit hoofdstuk wordt de monitoring beschreven, die is uitgevoerd en zal worden voortgezet tijdens de looptijd van dit faunabeheerplan.

9.1 Populatieontwikkeling en tellingen

De roekenkolonies in Drenthe worden ieder jaar geteld onder coördinatie van Sovon, als input voor het Meetnet Kolonievogels, een onderdeel van het Broedvogel Monitoring Project van Sovon, dat onderdeel is van het Netwerk Ecologische Monitoring: het samenwerkingsverband van overheidsorganisaties voor monitoring van flora en fauna. Betrokken overheidsorganisaties zijn onder meer het ministerie van LNV, het CBS en BIJ12. De eenheid Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu in Wageningen is vanuit het ministerie gedelegeerd opdrachtgever richting de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties, die de meeste meetnetten van het NEM uitvoeren. Het CBS bewaakt de kwaliteit en bewerkt de gegevens tot natuurstatistieken. Een deel daarvan wordt gepubliceerd op de website Compendium voor de Leefomgeving. De informatie over vogels staat vooral op de website van Sovon.¹⁵

9.2 Schade aan gewassen

Gegevens van BIJ12 zijn gebruikt om de schade voor de landbouw in beeld te brengen. BIJ12 registreert de getaxeerde schades aan bedrijfsmatig geteelde gewassen. Een groot deel van de gewasschade wordt echter niet getaxeerd (Guldmond e.a. 2013). In dat geval kan de grondgebruiker de schade melden op de site faunaschade.nl.

9.3 Werende en verjagende maatregelen

Grondgebruikers registreren werende en verjagende maatregelen in het Schade Registratiesysteem (SRS).

9.4 Gedode roeken

De cijfers over roeken zijn ontleend aan het Fauna RegistratieSysteem (hierna: FRS), een internetportaal van de faunabeheereenheden. Jachtaktehouders zijn verplicht om de aantallen gedode dieren per soort te melden aan de Faunabeheereenheid.¹⁶ Jachtaktehouders of andere door WBE's of Faunabeheereenheid aangewezen personen registreren de gegevens in het Fauna Registratie Systeem. Voor gedode roeken zal deze registratie binnen 48 uur worden gedaan.

¹⁴ Artikelen 4.19 en 4.21 Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018

¹⁵ Zie voor de roek <https://stats.sovon.nl/stats/soort/15630>

¹⁶ Artikel 3.13 eerste lid Wet natuurbescherming.

10 BEHEER 2023-2029

10.1 Doelstelling

Onder de wettelijke randvoorwaarde 'duurzame staat van instandhouding'¹⁷ stelt dit FBP voor de roek als doel:

- voorkómen van belangrijke gewasschade (meer dan € 250,- per bedrijf per jaar) aan net gezaaide of kiemende mais.

10.2 Afbakening in tijd en ruimte

Dit faunabeheerplan treedt in werking op 15 april 2023 en eindigt op 15 juli 2028. Ontheffing voor aan verjaging ondersteunend afschot wordt gevraagd voor de jaarlijkse periode van 15 april tot en met 15 juli. De ontheffing dient gebruik van het geweer ook in het uur vóór zonsopgang mogelijk te maken, aangezien aan verjaging ondersteunend afschot het beste werkt als de roeken nog niet lang op een perceel aanwezig zijn.

Het plan geldt voor het gehele werkgebied van de Faunabeheereenheid Drenthe (zie Bijlage 2). Dit komt neer op de gehele provincie Drenthe, exclusief de bebouwde kommen en de vliegvelden, een totale oppervlakte van circa 153.400 ha.

In het werkgebied van de faunabeheereenheid liggen terreinen van een aantal organisaties die niet vertegenwoordigd zijn in de Faunabeheereenheid. In hoofdzaak zijn dit gebieden van provincie, waterschappen, gemeenten, Nederlandse Spoorwegen/ProRail, Rijksvastgoedbedrijf/Rijkswaterstaat en nutsbedrijven. De Faunabeheereenheid zal, waar noodzakelijk, met deze organisaties afspraken maken voor uitvoering van het faunabeheer.

Dit wordt naast het Faunabeheerplan in afspraken nader uitgewerkt.

10.3 Onderbouwing beheermaatregelen

De grote schade in het voorjaar en het begin van de zomer van 2021 en 2022 laat zien dat aan verjaging ondersteunend doden in het belang van beperking van schade aan landbouwgewassen in bepaalde gevallen noodzakelijk is. Dit volgt ook uit het grote aantal ontheffingen dat in 2022 werd verleend aan individuele grondgebruikers.

Escalatieladder

Op grond van een vrijstelling in de provinciale verordening mogen roeken opzettelijk verstoord worden om schade aan gewassen te voorkomen. Een grondgebruiker dient bij schade of dreigende schade eerst werende en verjagende middelen in te zetten, zoals genoemd in Bijlage VII van de provinciale verordening. Alleen als de werende en verjagende middelen onvoldoende effectief zijn, kan de Faunabeheereenheid voldoen aan een verzoek om machtiging voor gebruik van de ontheffing voor aan verjaging ondersteunend afschot.

¹⁷ Artikel 3.4 vierde lid onderdeel c Wet natuurbescherming

Beperking optreden in Natura 2000-gebieden

In Natura 2000-gebieden zal alleen worden opgetreden met het geweer indien dit is toegestaan in het Natura 2000-beheerplan, op grond van een vergunning (op basis van artikel 2.7 Wet natuurbescherming) of op grond van een bestuurlijk oordeel.

Verwachte effecten van de maatregelen

Naar verwachting zal een ontheffing voor aan verjaging ondersteunend afschot er in ieder geval toe leiden dat de gewasschade door roeken niet verder toeneemt. Maar nu er nog geen alternatief middel is voor het verboden Mesurol wordt niet verwacht dat de getaxeerde schade zal afnemen tot het niveau van vóór 2020. Een beperkte daling van de schade lijkt wel haalbaar.

Ervaringen uit het verleden wijzen er op dat roeken langer wegblijven als de gedode roeken op het perceel worden neergelegd (Leever 1982). Deze mogelijkheid dient te worden opgenomen in de ontheffing.

Hoewel het aan verjaging ondersteunend afschot zal gebeuren tijdens de broedtijd wordt gezien de te stellen voorwaarden aan gebruik van de ontheffing niet verwacht dat het aantal broedparen roeken in Drenthe wezenlijk zal gaan dalen door het afschot. Deze verwachting is met name gebaseerd op de studie van bureau Waardenburg (Lensink e.a. 2008) die voor de periode 1993-2007 aantoonde dat het aantal broedparen in Drenthe vooral bepaald wordt door weersomstandigheden, terwijl toen aan verjaging ondersteunend afschot werd uitgevoerd. De provinciale vrijstelling voor het doden van roeken, die gold tot 2107, kende geen beperkingen qua periode, locatie en gewas.

Borging van de staat van instandhouding

Per actie en perceel mogen maximaal twee roeken worden gedood. Het aantal gedode roeken blijft beperkt tot maximaal 650 vogels per jaar: minder dan 4% van de huidige Drentse populatie. De Faunabeheereenheid volgt dagelijks het aantal in FRS geregistreerde gedode roeken. Uitvoerders moeten gedode roeken binnen 48 uur registreren in FRS. Zodra het aantal van 650 is bereikt, trekt de Faunabeheereenheid de verleende machtigingen in en verleent vanzelfsprekend voor dat jaar geen nieuwe machtigingen meer.

Risico's (niet nemen) maatregelen

Het niet nemen van maatregelen zal leiden tot ieder voorjaar ernstige schade aan net gezaaide en kiemende mais, nu het preventieve middel Mesurol niet meer mag worden gebruikt.

Conclusie

<p>De Faunabeheereenheid zal ontheffing aanvragen voor aan verjaging ondersteunend doden van enkele roeken in de periode van 15 april tot en met 15 juli vanwege schade aan net gezaaide en ontkiemende mais. Afschot van kleine aantallen roeken doet geen afbreuk aan de staat van instandhouding in Drenthe die gunstig is.</p>
--

Literatuur

- Bastmeijer, K. (2018). Onderzoek naar de betekenis van 'de gunstige staat van instandhouding', met name in het kader van de beoordeling van ontheffingsaanvragen onder de Wet natuurbescherming. Legal Advice for Nature, Tilburg.
- Bil, J. (1978). Als gevolg van wijzigingen jachtwet roek en bonte kraai niet meer vogelvrij! Het Vogeljaar 26 (2): 62-67.
- Brink, H. van den, A. van Dijk, B. van Os & P. Venema (1996). Broedvogels van Drenthe. Van Gorcum, Assen.
- Buij, R., D. Lammertsma & T.C.P. Melman (2018). Overzicht onderzoek schadesoorten in Nederland en Leidraad beoordeling onderzoek wildschade (Rapport 2888). Wageningen Environmental Research, Wageningen.
- DG Environment (2017a). Reporting under Article 12 of the Birds Directive: Explanatory notes and guidelines for the period 2013-2018. [European Commission], Brussel.
- DG Environment (2017b). Reporting under Article 17 of the Habitats Directive: Explanatory notes and guidelines for the period 2013-2018. [European Commission], Brussel.
- Eekeren, N. van (2000). Vogelvraat moeilijk te beheersen. Alternatieve zaaizaadbehandelingen blijken zinloos. Ecoland 5-2000: 14-15.
- Eekeren, N. van & M. de Visser (2002). Vogelvraat: stand van zaken voor de volgende aftrap. Vlugschrift [Veehouderij] 70. Louis Bolk Instituut, [Driebergen].
- Feijen, H.R. (1976). Over het voedsel, het voorkomen en de achteruitgang van de Roek *Corvus frugilegus* in Nederland. *Limosa* 49 (1-2): 28-67
- Freriks, A.A. (2021). Juridische input kennisdocument ganzenbeheer Nederland. Element Advocaten, Best.
- Glutz vom Blotzheim, U.N. & K.M. Bauer (1993). Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 13/III. Passeriformes (4. TEIL). AULA, Wiesbaden.
- Guldmond, J.A., H.J. den Hollander, E.A.P. van Well & D.D.J. Keuper (2013). Kosten en baten voor de landbouw van schadesoorten. CLM Onderzoek en Advies, Culemborg.
- Interprovinciaal Overleg (2015). Natuur in de provincie. Eén jaar Natuurpact in uitvoering (IPO-publicatienummer 319).
- Leever, J.J. (1982). Roek en landbouw. Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Zeist.
- Lensink, R., M.J.M. Poot & M. Japink (2008). Analyse van oorzaken van de achteruitgang van de roek in Drenthe sinds 2002 (Rapportnr. 07-006). Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Lensink, R., R. Strucker & D. Beuker (2014). Effectiviteit verschillende regiems van verjaging en afschot in relatie tot schade aan akkerbouwgewassen. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Månsson, G. (2017). Lethal scaring - Behavioral and short-term numerical response of greylag goose *Anser anser*. *Crop Protection* 96: 258-264.
- Ministerie van LNV (2006). Natura 2000 doelendocument.
- Oord, J.G. (2009). Handreiking Faunaschade. Faunafonds, Dordrecht.

Provincie Drenthe (2021). Natuurvisie. Gastvrije natuur 2040.

Schoppers, J. (2004). Neergang en herstel van de Roek als broedvogel in Nederland in de 20e eeuw. *Limosa* 77: 11-24.

Tracey, J., M. Bomford, Q. Hart, G. Saunders & R. Sinclair (2007). *Managing Bird Damage to Fruit and Other Horticultural Crops*. Bureau of Rural Sciences, Canberra.

Bijlage 1. Eisen die de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 stelt aan een faunabeheerplan indien sprake is van schadebestrijding met verwijzing naar waar in dit faunabeheerplan wordt voldaan aan deze eisen

Artikel 4.19 provinciale verordening: Basis vereisten faunabeheerplan

Een faunabeheerplan bevat ten minste de volgende gegevens:

1.a.	de omvang van het werkgebied van het faunabeheerplan;	Paragraaf 9.2
1.b.	een kaart waarop de begrenzing van het werkgebied van het faunabeheerplan is aangegeven;	Bijlage 2
1.c.	een kaart waarop de begrenzing van alle in het werkgebied van het faunabeheereenheid gelegen wildbeheereenheden is aangegeven;	Bijlage 2
1.d.	bepalingen over de voorwaarden waaronder het mogelijk is om gebruik te maken van een aan de faunabeheereenheid verleende ontheffing op gronden van jachthouders die niet bij de faunabeheereenheid zijn aangesloten.	Paragraaf 10.2

Artikel 4.21 provinciale verordening: Eisen bij schadebestrijding

Onverminderd artikel 4.19 bevat een faunabeheerplan indien sprake is van schadebestrijding tevens:

a.	een beschrijving van de wijze waarop de planmatigheid en de coördinatie van de uitvoering van schadebestrijding is gewaarborgd;	Paragraaf 10.3
b.	kwantitatieve gegevens over de Drentse populatie van de diersoorten ten aanzien waarvan sprake is van schadebestrijding door grondgebruikers met inbegrip van verspreidings-gegevens over de aanwezigheid van de populaties in het betrokken gebied gedurende het jaar en trends van de Drentse populaties over de langere termijn;	Paragraaf 4.2
c.	een onderbouwing van de noodzaak van schadebestrijding van de in onderdeel b bedoelde diersoorten, waaronder een onderbouwing van de schade aan de belangen als bedoeld in artikel 4.16, tweede lid;	Hoofdstuk 5
d.	een beschrijving van de mate waarin de in onderdeel c bedoelde belangen in de 6 jaren voorafgaand aan het ter goedkeuring indienen van het faunabeheerplan zijn geschaad;	Hoofdstuk 5

e.	per diersoort en gewas een beschrijving van de handelingen die in de 6 jaren voorafgaand aan het ter goedkeuring indienen van het faunabeheerplan, zijn verricht om het schaden van de in onderdeel b bedoelde belangen te voorkomen, alsmede, voor zover daarover redelijkerwijs kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn, een beschrijving van de effectiviteit van die handelingen;	Hoofdstuk 7
f.	een beschrijving van de gunstige staat van instandhouding en hoe deze gewaarborgd wordt;	Hoofdstuk 8 en Hoofdstuk 10
g.	per diersoort een beschrijving van de aard, omvang en noodzaak van de handelingen die zullen worden verricht om de schade zoals bedoeld in onderdeel c te voorkomen dan wel te beperken;	Hoofdstuk 10
h.	voor zover daarover kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn, een onderbouwde inschatting van de verwachte effectiviteit van de in onderdeel g bedoelde handelingen;	Hoofdstuk 10
i.	een beschrijving van de wijze waarop de effectiviteit van de voorgenomen handelingen zal worden bepaald;	Hoofdstuk 10
j.	een beschrijving van de plaatsen in het werkgebied van de faunabeheereenheid waar en de perioden in het jaar waarin de in onderdeel g bedoelde handelingen zullen plaatsvinden;	Hoofdstuk 10
k.	bepalingen over de voorwaarden waaronder het mogelijk is om gebruik te maken van een aan de faunabeheereenheid verleende ontheffing op gronden van jachthouders die niet bij de faunabeheereenheid zijn aangesloten;	Paragraaf 10.2. Deze is identiek aan basis eis 1.d in artikel 4.19 provinciale verordening, zie hierboven.
l.	per beheermaatregel een aanduiding welk wettelijk belang, zoals uiteengezet in artikel 3.3, vierde lid, en 3.8, vijfde lid, van de Wet natuurbescherming, deze activiteit dient, waarbij wordt aangegeven of sprake is van het behartigen van een publiek belang dan wel een privaat belang en welke organisaties hierbij belanghebbend zijn;	Paragraaf 10.1
m.	een gestructureerd plan waarin de inzet van passende en doeltreffende preventieve maatregelen wordt beschreven waarmee schade wordt voorkomen.	Hoofdstuk 6

Bijlage 2.

